

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/60/2024
Identifikačné číslo spisu:	8619201134
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619201134.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G., narodeného B. zastúpeného advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Stropkov, Nám. SNP 7, proti žalovanej Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Metodova 8, IČO: 35697270, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Branislava Máčaja, s. r. o., Bratislava, Vajnorská 21A, IČO: 46759875, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-2C/24/2019 (pôvodne vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 2C/24/2019), o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/45/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/45/2022 z r u š u j e vo výroku o nároku na náhradu trov konania a vec vracia v rozsahu zrušenia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. októbra 2021, č. k. 2C/24/2019-128 vo výroku I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 2.175 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol. Vo výroku III. vyslovil, že žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 13, § 19 písm. d), § 36 ods. 1, § 41, § 42, § 290, § 60, § 193, § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 52 ods. 1, ods. 3 a ods. 4, § 11, § 13 ods. 1 až ods. 3 Občianskeho zákonníka, § 9 ods. 1, § 1, § 3 ods. 3, § 4 ods. 1 až ods. 3, § 5 ods. 1, § 6 ods. 2, § 8 ods. 1 a ods. 2, ods. 9, § 17 ods. 1, § 19 ods. 1 Zákona o ochrane osobných údajov, § 56 ods. 3 Zákona o elektronických komunikáciách, článok 10 ods. 2 a ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, článok 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Článok 16 ods. 1 a ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, článok 8 ods. 1 a ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, článok 19 ods. 2 a ods. 3, článok 22 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že bezpečnostným incidentom došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, týkal sa bežne 500 osôb a tento incident trval najmenej 15 dní (od 25.

januára 2017 do 09. februára 2017). Súd prvej inštancie poukázal, že z rozhodnutia Úradu na ochranu osobných údajov z 09. marca 2018 vyplýva, že protiprávne konanie trvalo približne už od roku 2014, kedy došlo k preberaniu značkovej predajne Orange a k uloženiu pokynu ku likvidácii nájdenej dokumentácie, ktorý ale vedúcim zamestnancom nebol splnený a namiesto toho bola archívna krabica neodborne odložená v sklade za tovarom značkovej predajne, teda v rozpore s nastavenými procesmi a postupmi archivácie do mesiaca február 2017, kedy došlo k samotnému vzniku bezpečnostného incidentu. Počas celého tohto obdobia bola archívna krabica nezabezpečená a vedúcim zamestnancom a samotným sprostredkovateľom nepovšimnutá. Súd prvej inštancie uviedol, že neobmedzenému počtu nepovolaných osôb boli sprístupnené najcitlivejšie osobné údaje žalobcu, ktoré ho jednoznačne identifikujú, a to vrátane zvlášť chráneného jedinečného osobného identifikátora, ktorým je rodné číslo. Z vykonaných dôkazov súd ustálil, že bezpečnostným incidentom nedošlo len k „potencionálnej možnosti“ ohrozenia osobnostných práv žalobcu, ako to konštatoval Krajský súd v Prešove v rozsudku z 30. marca 2021 č. k. 13Co/7/2021-530, ale priamo k ich porušeniu. Nálezca archívnej krabice S. bol nepovolanou osobou pre oboznamovanie sa s osobnými údajmi žalobcu. Neoprávnené sprístupnenie osobných údajov nepovolaným osobám je protiprávnym konaním s presahom do súkromia osoby, ktorej osobné údaje boli takto zneužívané. Bezpečnostný incident znamenal zásah do práva žalobcu na súkromie (v užšom slova zmysle na informačné sebaurčenie), a to spôsobom porušenia tohto práva ako aj spôsobom ohrozenia tohto práva.

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že morálna satisfakcia sa javí ako nepostačujúca a vzhľadom na významné postavenie žalovanej na telekomunikačnom trhu, ako aj vzhľadom na funkciu preventívno - sankčnú, je žalobcovi potrebné priznať finančnú náhradu. Pri úvahe o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy súd vychádzal z porovnania výšky odškodnenia pre obete násilných trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z.. V rozhodnom období kedy došlo k zásahu do práv žalobcu to bola suma 4.350 eur. Súd prvej inštancie riadiac sa zásadou primeranosti priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 2.175 eur, ktorá zodpovedá polovici odškodnenia obetí násilných trestných činov. Prihliadal pritom k samotnému účelu a funkciám tohto inštitútu pri ochrane osobnosti. Súd prvej inštancie poukázal na to, že porušenia práva na informačné sebaurčenie je v dnešnej informačnej dobe tak závažným zásahom do súkromia každej fyzickej osoby, že primeraná relutárna náhrada nemajetkovej ujmy by v týchto prípadoch mala byť skôr pravidlom. Preventívno-sankčná funkcia relutárnej náhrady však musí byť spojená s jej výrazným efektívnym účinkom na adresáta, preto musí ísť o náhradu primerane dôraznú a dostačujúcu, aby sa mohla stať nástrojom špeciálnej ale aj generálnej prevencie. Súd prvej inštancie mal za to, že relutárna náhrada v sume 110 eur priznaná v právnej veci s rovnakým skutkovým a právnym základom v konaní tunajšieho súdu sp. zn. 6C/29/2018 nespĺňa preventívno-sankčnú funkciu a na adresáta nemá požadovaný efektívny účinok. Na základe uvedeného súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 2.175 eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP, a v konaní plne úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, keď výška náhrady záležala od úvahy súdu.

2. Krajský súd v Prešove (ako súd odvolací) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/45/2022 vo výroku I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) v časti uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 110 eur v lehote 3 dni od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalobu žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy v tejto časti zamietol. Vo výroku II. priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 %.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 387 ods. 1, § 388, § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP, § 11, § 13 ods. 1 až ods. 3 Občianskeho zákonníka.

2.2. Odvolací súd dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti odvolacej námietky týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd sa stotožnil s východiskom pre kvantifikáciu výšky náhrady, z ktorého vychádzal súd prvej inštancie, nie však so samotným výsledkom tejto kvantifikácie. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ súd prvej inštancie vychádzal z porovnania výšky odškodnenia, ktoré sa priznáva obetiam násilných trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, ktorá bola v rozhodnom období 4.350 eur, zásade proporcionality nemôže zodpovedať polovica, t. j. 50 %

tejto čiastky keďže obeť trestného činu musí mať ujmu neporovnateľne vyššiu. Maximálne, pri zistených objektívnych okolnostiach incidentu, môže zásade proporcionality podľa odvolacieho súdu zodpovedať 5 % zo sumy 4.350 eur, čo by predstavovalo 217,50 eura. Pri nepotvrdení a nepreukázaní žiadneho konkrétneho následku v subjektívnej osobnostnej sfére žalobkyne je namieste vychádzať z polovice tejto čiastky, čo je 108,75 eura, po zaokrúhlení 110 eur. Pre porovnanie odvolací súd poukázal na rozhodnutie Mestského súdu v Prahe z 29. augusta 2019 sp. zn. 22Co/147/2019, ktorý pri obdobnom skutkovom stave, avšak úniku osobných údajov do digitálneho priestoru, priznal sumu na úrovni 400 eur. Odvolací súd mal za to, že štvrtina tejto sumy je primeranou náhradou nemajetkovej ujmy žalobcu, nie je totiž adekvátne stotožňovať únik údajov do digitálneho priestoru s nezabezpečením neprístupnosti údajov v príručnom sklade. Preto odvolací súd považoval za potrebné zasiahnuť do úvahy prvoinštančného súdu a výšku priznanej náhrady korigovať, nakoľko v tomto smere prvoinštančný súd pochybil, nedošlo k reálnej, ale len k potenciálnej možnosti ohrozenia osobnostných práv žalobcu.

2.3. Odvolací súd pre úplnosť vo vzťahu k úvahe prvoinštančného súdu, ktorý akcentoval na tzv. preventívno-sankčnú funkciu náhrady nemajetkovej ujmy, dodal, že je potrebné vziať zreteľ na to, že náhradou sa reparuje ujma nemajetkovej povahy. Tento aspekt vychádza z podstaty tohto nároku. Nie je možné pri ňom brať zreteľ na materiálne prvky. Jeho podstatou nie je sankčná povaha, aj keď zaplatenie finančnej náhrady predstavuje finančný úbytok v aktívach osoby, voči ktorej nárok smeruje. Na účely sankcionovania je totiž administratívne a trestné právo, civilné právo ma za cieľ „len“ kompenzáciu osoby, ktorej sa má finančná náhrada poskytnúť. Ako uviedol Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí 15. decembra 2011 sp. zn. 30Cdo/3936/2010, t. j. v čase zhody medzi českou a slovenskou civilnou úpravou v Občianskom zákonníku, inštitút tzv. punitive alebo exemplary damages, (t. j. náhrady škody plniacej represívnu funkciu - voľný preklad odvolacieho súdu) nekompenzačného odškodnenia exemplárnej alebo represívnej povahy nemá v českom práve oporu. Tento typ náhrady je typický pre angloamerický typ právnej kultúry (common law); český aj slovenský právny systém je však iným, je kontinentálnym systémom.

2.4. Odvolací súd dospel k záveru o tom, že súd prvej inštalácie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, no zo zistených skutočností prijal sčasti nesprávny právny záver. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštalácie potvrdil v časti sumy 110 eur a vo zvyšku vyhovujúceho výroku tento zmenil tak, že ho zamietol.

2.5. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal nárok na ich náhradu voči žalovanej v celom rozsahu s poukazom na úspech žalobcu v konaní, pričom výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. Odvolací súd uviedol, že pri takomto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobca bol, čo sa týka základu nároku, plne úspešný, a to čo sa týka prvoinštančného aj odvolacieho konania, preto má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo žalovanej sumy). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako bolo uvedené, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku. Odvolací súd z uvedených dôvodov žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

3. Odvolací súd následne uznesením z 31. januára 2023 sp. zn. 9Co/45/2022 zamietol návrh žalovanej na vydanie doplnacieho rozsudku alebo opravného uznesenia vyššie uvedeného rozsudku odvolacieho súdu (bod 2. tohto odôvodnenia), a to vo výroku o nároku na náhradu trov konania.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu (bod. 2 tohto odôvodnenia) vo výroku o náhrade trov konania podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“), jeho prípustnosť odôvodnila v zmysle § 420 písm. f) CSP.

4.1. V dovolaní dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP ohľadom porušenia jej práva na spravodlivý proces vymedzila ako nedostatočne odôvodnený záver v kontexte priznania plného nároku na náhradu trov celého konania v dôsledku chýbajúcej argumentácie s ohľadom nepoužitia moderačného oprávnenia súdu v zmysle § 257 CSP. Odvolací súd sa v rozhodnutí nevysporiadal s odvolacou argumentáciou k otázke aplikácie § 257 CSP (o nepriznaní alebo priznaní zníženej náhrady), preto jeho rozhodnutie dovolateľka považovala za arbitrárne a tiež za nepreskúmateľné i nezrozumiteľné. Žalovaná

poukázala, že v odvolaní namietala, že výška trov právneho zastúpenia násobne prevyšuje judikovanú čiastku, (ktorá mala byť podľa názoru odvolateľky žalobcom neprimerané nadhodnotená), čo je možné označiť za výnimočnú okolnosť odôvodňujúcu aplikáciu § 257 CSP (porovnaj II. ÚS 113/2019). V súvislosti s aplikáciou § 257 CSP žalovaná poukázala na právne a skutkovo identické žaloby (166 žalobcov). Uviedla, že v zmysle Nálezu ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 3923/2021 úlohou všeobecného súdu nie je iba mechanicky rozhodnúť o náhrade podľa výsledku sporu, ale zvážiť, či tu neexistujú ďalšie rozhodujúce okolnosti majúce podstatný vplyv na priznanie, či nepriznanie náhrady. Dovolateľka mala za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s jej argumentáciou vo vzťahu k posúdeniu otázky vzniku nároku žalobcu na náhradu trov, keď aj žalobca musí niesť zodpovednosť za výsledok sporu v prípadoch uplatňovania neprimeraných, neadekvátnych, či premrštených nárokov. Zároveň namietala rozporuplnosť výroku rozhodnutia odvolacieho súdu s jeho odôvodnením, keď ak mala byť výška trov konania určená výlučne z prisúdenej sumy, malo sa toto odôvodnenie prejavíť aj vo výroku súdneho rozhodnutia, v dôsledku čoho považovala rozhodnutie za zmatečné, a zároveň aj nevykonateľné.

4.2. Dovolateľka navrhovala, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti (o nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania) a vec v rozsahu zrušenia vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu (a v následných vyjadreniach) považoval dovolanie žalovanej za nedôvodné a navrhoval, aby ho dovolací súd odmietol, resp. zamietol.

6. Dovolateľka v ďalších podaniach zotrvala na podanom dovolaní.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaná, zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné, v dôsledku čoho je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti o nároku na náhradu trov konania zrušiť a vec mu vrátiť v tejto časti na ďalšie konanie a rozhodnutie.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

12.1. Dovolací súd uvádza, že naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12.2. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.3. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

12.4. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry odvolacieho ustanovenia § 420 CSP implicitne zakotvuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý tento rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (napr. 9Cdo/114/2020, 8Cdo/111/2019, 8Cdo/266/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 1VObd/2/2021, I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018 rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270).

14. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne

konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

17. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

18. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, uplatňovať aj na rozhodnutie o trovách konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnáť sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť

príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

20. Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí (9Cdo/114/2020, 9Cdo/82/2023) vyslovil, že mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie)sú dané výnimočné moderačné dôvody. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu neprizná (úplne alebo čiastočne). Pri zápornom zistení, súd v odôvodnení skonštatuje, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP, a preto z tohto dôvodu zotrváva na pôvodne deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležité odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležité odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

21. Odvolací súd svoje rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil konštatovaním o plnom úspechu žalobkyne v spore (§ 255 CSP), pričom výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. Odvolací súd uviedol, že pri takomto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobca bol, čo sa týka základu nároku, plne úspešný, a to čo sa týka prvoinštančného aj odvolacieho konania, preto má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo žalovanej sumy). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako bolo uvedené, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku. Preto žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

21.1. Z rozhodnutia odvolacieho súdu však nemožno zistiť, či a prípadne ako súd aplikoval ustanovenie § 257 CSP, a to i vo svetle požiadavky odpovede na odvoláciu námietku žalovanej ohľadom nepriznania alebo čiastočného priznania nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v zmysle § 257 CSP.

22. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 CSP nie je možné považovať rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania za náležité odôvodnené a presvedčivé, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o nároku na náhradu trov konania. Uvedený deficit odôvodnenia rozhodnutia podľa názoru dovolacieho súdu odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, naplňajúci dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď aj 3Cdo/46/2023).

23. Dovolací súd zároveň k námietkam dovolateľky týkajúcim sa argumentácie odvolacieho súdu ohľadom nároku na náhradu trov konania pri aplikácii § 255 vychádzajúcu z názoru, že výpočtovým základom (tarifnou hodnotou) úkonu právnej služby advokáta je súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy v peniazoch v sporoch o ochranu osobnosti, poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 19. marca 2025 sp. zn. 3Cdo/36/2023, v ktorom dovolací súd dospel v obdobnej veci k záveru, že odvolacím súdom zvolená argumentácia o nároku na náhradu trov konania nezodpovedá právnej úprave, ako aj nie je koherentná, pričom uvedený záver je plne aplikovateľný aj na prejednávaný prípad. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd v bode 16. jeho odôvodnenia uviedol, že: „argumentáciu odvolacieho súdu ohľadom nároku na náhradu trov konania pri aplikácii § 255 v spojení s § 257 CSP vychádzajúcu z názoru, že výpočtovým základom (tarifnou hodnotou) úkonu právnej služby advokáta je súdom priznaná

výška nemajetkovej ujmy v peniazoch v sporoch o ochranu osobnosti, považuje dovolací súd za prima facie priečiacu sa ustanoveniu § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovaných právnych služieb v znení neskorších predpisov v rozhodnom znení do 31. decembra 2023 [„Vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1.000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy a 2.000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy.“], ktoré ustanovenie normuje tarifnú hodnotu sporu o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy pevnou sumou (2.000 eur) pre stanovenie odmeny advokáta, bez ohľadu na uplatňovanú, či súdom priznanú nemajetkovú ujmu. Odvolací súd vo výroku rozhodnutia priznal nárok na plnú (100 %) náhradu trov konania, naproti tomu v odôvodnení rozhodnutia však už pri výpočte trov právneho zastúpenia zohľadňoval priznanú nemajetkovú ujmu len vo výške 110 eur (neberúc v úvahu tarifnú hodnotu 2.000 eur), súčasne nepovažoval za dôvodnú aplikáciu moderačného oprávnenia v zmysle § 257 CSP. Odvolacím súdom zvolená argumentácia o nároku na náhradu trov konania nezodpovedá právnej úprave, nie je koherentná (rozhodnutie je nekonzistentné, jeho argumenty nepodporujú príslušný záver a také rozhodnutie nie je možné považovať ani za presvedčivé), preto bola dovolacím súdom považovaná za odporujúca obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, napĺňajúca dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.“

24. Vzhľadom na uvedené zistenie, že v konaní o nároku o náhrade trov konania došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Pokiaľ dovolateľka mienila namietat' i nesprávne právne posúdenie veci (napr. o tom komu a v akom rozsahu vznikol nárok na náhradu trov konania), dovolací súd pripomína, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania (§ 357 písm. m) CSP). Napokon je potrebné uviesť i to, že nesprávne právne posúdenie veci nie je prípustným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP. V zmysle uvedeného i zistenej vady zmatečnosti (§ 420 písm. f) CSP) dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa ďalšími dovolacími námietkami.

27. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.